# GAZETA TRANSILVANIEI

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 109. Lunĭ, Marțĭ 19 (31) Maiu. 1887.


## Brașovŭ, 18 Maiu 1887.

Inundare pretutindenea.

Pre lângă inundarea ținuturilorŭ romantice din préjma Mureșului, Ampoiului, Someșului, Crișului, Timișului și ale Begei, care a nimicitŭ sperançele de recoltă ale bieților̆ ómenĭ, mai vine acum și altă inundare, ce se revarsă cu furiă asupra tuturorŭ comitatelorŭ și orașelorŭ Ardélului și a Țĕrei ungurescĭ, inundarea de vorbe și de promisiunĭ, care de care mai cu fêrfoiu. Candidații la deputația ungurêscă au începutŭ sĕ-șĭ desvolte „programele" lorŭ și povoiulŭ de vorbe góle s'a pusŭ în mișcare.

„Vorbă multă, sĕrăciă", ḍice Românulŭ. Și'n adevĕrŭ de douĕḍecĭ de anĭ, de când mereu se declaméză și se peroréză de pe tribunele marilorŭ „patrioți" ungurĭ de tótă colórea, nu ne-amŭ alesŭ decâtŭ cu sărăcia, pe care o sêmțimŭ cu toții destulŭ de amarŭ.

După ce s'a închisŭ dieta cu care d-lŭ Tisza pretinde a fi făcutŭ atâtea minunĭ, a scosŭ la ivélă și rivalulŭ lui, contele Apponyi, programulŭ partidei sale, a „opozițiunei moderate maghiare ce stă pe basa dualistică."

Manifestulŭ electoralŭ alŭ acestei „oposițiunĭ moderate" s'a publicatŭ în ajunulŭ Rosaliilorŭ. Elŭ nu este lungŭ, critică multŭ, promite și mai multŭ și culminéză în următórele cuvinte, cu care sĕ încheiă:

„Politica guvernului este o calamitate probată prin esperiență — în nisuința nóstră este garanția pentru viitorulŭ poporului nostru. Alegețĭ dér!"

Ungurii vorŭ avé dér sé alégă între Tisza și Apponyi.

Ferésca-ne Dumneḍeu sĕ voimŭ a înfluința câtŭ de puținŭ alegerea lorŭ. Dér și sĕ voimŭ, suntemŭ sigurĭ, că n'amŭ fi ascultațĭ, pentru că Ungurii se țînŭ prea înțelepțĭ și prea puternicĭ, decâtŭ ca sĕ aibă lipsă de sfatulŭ nostru. Sĕ vorbéscă le este datŭ aḍĭ numai lorŭ, noi deocamdată trebue sĕ ne mulțumimŭ cu resultatulŭ înțelepciunei lorŭ de statŭ — cu sĕrăcia, și sĕ-o suportămŭ cum putemŭ. Acésta ni se cere aḍĭ ca dela nisce cetățenĭ lealĭ, mai alesŭ după ce nu facemŭ parte din neamulŭ privilegiatŭ, care „constitue statulŭ."

Cu totulŭ obiectivŭ și făr' de nicĭ o patimă ne vomŭ încerca a cerceta din punctulŭ nostru de vedere enunciațiunea cea mai nouă a oposițiunei moderate.

Ea constată înainte de tóte nisce adevĕrurĭ, carĭ credemŭ că nu mai potŭ fi rĕsturnate aḍĭ de nimenĭ.

Guvernulŭ însușĭ, ne spune manifestulŭ, recunósce aḍĭ seriositatea situațiunei. Svêrcolirile lui dovedescŭ, că înaintéză fără planŭ espunêndŭ statulŭ la cele mai seriόse crise politice și financiare. Guvernulŭ încungiură orĭ-ce problemă mare promovêndŭ, prin amenințarea séu îmbrățișarea intereselorŭ locale și personale, numai scopurile lui de partidă și asigurândă în modulŭ acesta numai puterea sa, care a devenitŭ unŭ isvorŭ de slăbiciune pentru țéră și este fără prețŭ, căcĭ nu stă în serviciulŭ ideilorŭ nobile și a scopurilorŭ înalte.

Pănă aicĭ n'avemŭ nimicŭ de obiectatŭ contra celorŭ ḍise de Apponyi și soții lui de principii. Manifestulŭ se ocupă însĕ mai departe și de cestiunea, cum ar trebuì sĕ fiă guvernulŭ statului ungarŭ și în punctulŭ acesta vederile oposițiunei moderate se depărtéză grozavŭ de vederile nóstre.

Guvernulŭ Ungariei — ḍice manifestulŭ — sĕ fiă *liberalŭ*, căcĭ numai așa se póte garanta pe teremulŭ justiției și alŭ administrației libertatea individuală și publică, domnirea dreptului și a legei.

Așa sĕ fiă, — dér Apponyiștii esplică acestŭ postulatŭ alŭ lorŭ astfelŭ, încâtŭ totŭ liberalismulŭ ce'lŭ pretindŭ se reduce la o simplă îmbunătățire a administrației pe temeiulŭ dreptului și a legilorŭ esistente ungurescĭ. De aceea că óre aceste legĭ suntŭ liberale séu nu, puținŭ îi pasă oposițiunei moderate. Ea cere numai consciențiósa lorŭ esecutare. Intrasta vede ea liberalismulŭ, nu în a face *dreptate* tuturorŭ cetățenilorŭ statului.

„In Ungaria" — esplică manifestulŭ — „nu este cu putință o *politică națională* îndreptată spre consolidarea internă a statului fără spiritŭ liberalŭ alŭ regimului. Numai celŭ ce desvoltă în acestŭ spiritŭ înstituțiunile nóstre, numai celŭ ce esecută în acestŭ spiritŭ legile statului și face sĕ fiă respectate, numai celŭ ce stêrpesce spiritulŭ de violență din organismulŭ autorităților și îngrijesce sĕ fiă condusŭ de imparțialitate leală și de curățeniă morală, numai acela e capabilŭ a câștiga statului ungarŭ respectŭ și simpatii și înaintea cetățenilorŭ nemaghiarĭ ai țĕrei și alŭ consolida prin acésta înăuntru".

Ca sĕ nu mai fimŭ în dubiu, ce liberalismŭ are în vedere aicĭ oposițiunea moderată, ea vorbesce în pasagiulŭ următorŭ totŭ numai de „spiritulŭ naționalŭ," de „ideia națională" de „interesele naționale" și de „însuflețirea națională," care trebue sĕ străbată tótă viéța în statŭ.

Doi-spre-ḍece anĭ s'a svêrcolitŭ regimulŭ tiszaistŭ spre a maghiarisa tóte legile și instituțiunile în statŭ în sensulŭ „ideei naționale maghiare," și acum vine contele Apponyi cu ai sĕi și ḍice: Alegeți-me pe mine, căcĭ eu voiu face ca tóte aceste legĭ și așeḍăminte sĕ fiă respectate cu cea mai mare sânțeniă!

Acesta este „liberadismulŭ", cu care voiesce sĕ câștige pe Nemaghiarĭ oposițiunea moderată. Legĭ și drepturĭ ungurescĭ câte vrețĭ, dreptate însĕ nicĭ câtŭ e negru sub unghiă!

---

## Din dieta ungară.

In ședința dela 21 Maiu a camerei deputaților̆ s'aŭ adusŭ în desbatere 11 petițiunĭ adresate de studenții diferitelorŭ institute de învĕțămêntŭ superiorŭ, prin care cerŭ a se validita *limba ungurêscă în regimentele ungurescĭ ale armatei comune.*

Raportorulŭ *Vamos* ḍice că studenții în aceste petițiunĭ nu se mărginescŭ a cere numai depunerea esamenului de oficerŭ la armata comună în limba ungurêscă, ci se 'ntindŭ și mai departe, dorindŭ acum sĕ se introducă în regimentele ungurescĭ limba ungurêscă ca limbă de comandă și de oficiu. (Aprobărĭ în stânga estremă.) Acéstă pretențiune atinge în totŭ casulŭ unŭ dreptŭ importantŭ. Dér in procesulŭ de desvoltare guvernulŭ trebue sĕ alégă bine timpulŭ, pentru ca instituțiunea ce s'ar introduce sĕ se și pótă consolida. Comisiunea decĭ a decisŭ sĕ se lase ministrului de honveḍĭ a studia cestiunea, ér guvernulŭ îșĭ va face datoria când i se va oferi ocasiune.

Kolom. *Thaly* ḍice că s'a studiatŭ destul cestiunea. Elŭ nu vede, că o armată cu o limbă e mai tare, ca o armată în care regimentele ungurescĭ se comandă ungurescе. (Jokai: Și cele croate?) Cele croate croațesce. Acele regimente de Curuțĭ, carĭ au fostŭ comandate ungurescе, au bătutŭ pe inimicŭ, din contră regimentele comandate nemțesce au fostŭ adeseorĭ bătute. Soldatulŭ comandatŭ ungurescе s'ar lupta mai bucurosŭ ca celŭ comandatŭ nemțesce. In cărțile folosite de armata comună se prémărescŭ apăsătorii națiunei, tiranii à la Haynau. Ministrulŭ de honveḍĭ a ḍisŭ, că „nu cutéză" sĕ se apropie de corónă cu cererea d'a se introduce limba ungurêscă. A vorbitŭ ministrulŭ ca unŭ generalŭ austriacŭ. Dér ministrulŭ națiunei ungurescĭ trebue sĕ cuteze. Ministrului îi e frică de camarilă că-lŭ trântesce. Aceste cercurĭ mergŭ și mai departe cu germanisarea armatei. Unŭ comandantŭ de corpŭ a datŭ pe 11 subofícerĭ pe mâna profosului, fiindŭ că nu sciau nemțesce. Ministrulŭ sĕ'șĭ facă datoria ca Ungurŭ. (Aplause 'n stânga estremă.) Oratorulŭ respinge propunerea comisiunei și face moțiunea: „Petițiunile se dau ministrului de honveḍĭ, ca sĕ facă pașii necesarĭ pentru împlinirea acestei cererĭ legale."

Iuli *Horvath* ḍice că e vorba numai, décă e timpulŭ a face acésta. Când cu afacerea Ianski au luatŭ posițiune vechii inimicĭ ai aspirațiunilorŭ națiunei. Prin urmare trebue alesŭ timpulŭ și mijlócele. Din punctul de vedere alŭ destoiniciei armatei e necesarŭ ca oficerii sĕ pricépă o limbă comună. Dér pedecile ce stau în cale înființărei armatei ungurescĭ se vorŭ înlătura mai curêndŭ orĭ mai târḍiu, dér aḍĭ nu e timpulŭ. (Thaly: Trebue sĕ așteptămŭ o nouă Sadovă!) Nu e în interesulŭ Ungariei a se provoca la acésta. Oratorulŭ acceptă propunerea comisiunei. (Vii aprobărĭ în drépta.)

Blasiu *Orban* dându-se de mare patriotŭ se alătură la moțiunea lui Thaly.

Emeric *Ivanka* nĕcăjitŭ pe „patriotulŭ" Orban, nicĭ nu mai vorbesce în cestiunea petițiunilorŭ, ci rectifică unele fapte istorice despre „patriotismulŭ" lui Orban. In 1848/9 vechile regimente de husarĭ și regimentele ungurescĭ de infanteriă au fostŭ comandate nemțesce, limba de serviciu a comandanților̆ de corpŭ a fostŭ cea germană și martirii morțĭ în Aradŭ au datŭ poruncile în limba germană și au fostŭ bunĭ patrioțĭ. Noi — ḍice vorbitorulŭ — amŭ venitŭ acasă, când amŭ fostŭ provocațĭ la acésta; dér de ce nu s'a întorsŭ din Constantinopolŭ Blasiu Orban? (Aplause 'n drépta. Mișcare în stânga.) Pe noi ne îngrozea împrejurarea că amŭ puté fi pedepsițĭ ca desertorĭ, ér nu că ne reîntórcemŭ, dér unde a rĕmasŭ Orban, care acum face pe marele patriotŭ? (Vii aplause 'n drépta.)

Blasiu *Orban* ḍice că de douĕ orĭ a încercatŭ sĕ se 'ntórcă acasă, dér de amêndouĕ orile a fostŭ prinsŭ de Rușĭ. (Ilaritate 'n drépta.) Când a venitŭ a treia óră, conducea o legiune ungurêscă de 400 ómenĭ; dér era pré târḍiu, catastrofa sosise.

Klemente *Ernuszt* salută cu bucuriă petițiunile tinerimei. Situațiunea de aḍĭ nu mai e de suferitŭ. Deocamdată îșĭ înăbușe dorința esprimată de Thaly, din causa situațiunii europene. Dér va sosi timpulŭ. Sprijinesce moțiunea lui Thaly.

Franz *Fenyvesy* speră, că limba ungurêscă va fi validitată, în cadrulŭ legii, în armata comună. Citéză cuvintele lui Petrarca: „Limba mea e unŭ scutŭ de apĕrare a Italiei mai puternicŭ decâtŭ toțĭ Alpii Germaniei." Nu aprobă motivarea, ci intențiunea petițiunilorŭ și le sprijinesce. (Aprobărĭ în stânga.)

Geza *Polonyi* întrébă partida liberală, când va găsi că e timpulŭ sĕ proclame armata ungurêscă? Când cineva depune esamenulŭ în limba ungurêscă, i se ḍice: „N'amŭ priceputŭ. Nu scimŭ ungurescе!" (Ilaritate.) De aceea trebue sĕ se facă obligătóre cunóscerea limbei ungurescĭ pentru oficerii regimentelorŭ ungurescĭ. Oratorulŭ sperase, că gloatele vorŭ forma germenele armatei ungurescĭ.

Alex. *Csanady* salută tinerimea ungurêscă, nisuințele lorŭ patriotice și sprijinesce moțiunea lui Thaly.

Ministrulŭ de honveḍĭ *Fejervary*: Limba ungurêscă nu e eschisă din armată. Voluntarii la esamenŭ potŭ rĕspunde și ungurescе. Oficerii trebue sĕ scie limba ómenilorŭ din regimentŭ, altfelŭ suntŭ eschișĭ dela înaintare. Nemțesce trebue sĕ scie toțĭ oficerii, altfelŭ nu e cu putință o cooperare cu succesŭ cu armata celeilalte părțĭ. (Strigărĭ în stânga estremă: Sĕ învețe ungurescе!) Am spusŭ că oficerii din regimentele ungurescĭ suntŭ obligațĭ sĕ scie ungurescе. Petițiunile junimei se folosescŭ acum la pragulŭ alegerilorŭ ca mijlocŭ de agitațiune, totŭ așa și aserțiunea, că regele Saxoniei a fostŭ provocatŭ sĕ comande armat austro-ungară décă va isbucni rĕsboiu. Rogŭ a se primi propunerea comisiunei.

După o scurtă polemică între diferițĭ „patrioțĭ" propunerea comisiunei s'a primitŭ.

---

Relativŭ la acéstă cestiune, „Militär Zeitung", organulŭ partidei militare din Viena profită de ocasiunea acésta, ca sĕ spună tinerimei maghiare și insçenătorilorŭ de scandalurĭ următórele adevĕrurĭ: „Durerile și plânsetile Ungurilorŭ, de a se admite limba maghiară ca limbă

de comandă şi serviciu în armata comună pentru regimentele unguresci, nu suntŭ de locŭ basate, pentru că în realitate *regimente curatŭ unguresci nicĭ că esistă, ci ele suntŭ compuse de regulă din Românĭ, Slovacĭ, Sêrbĭ, Germanĭ etc.*

„Este sciutŭ, că oficerii din armata comună se perfecţionéză pe lângă limba germană totdeodată şi în una din limbile, din carĭ se recrutéză feciorii, şi ei nicĭ că ar puté instrua pe feciorĭ, décă nu arŭ posede cunoscinţe din una din acele limbĭ. Oficerii, carĭ nu cunoscŭ o astfeliu de limbă sĕ şi preteréză la avansamentŭ. Dér ca sĕ dovedimŭ aserţiunea nóstră şi mai concretŭ, constatămŭ că chiar şi la honveḑĭ oficerii suntŭ siliţĭ a sci érăşĭ una din acele limbĭ, şi instruarea se face de regulă în o astfeliu de limbă, pe care feciorii o pricepŭ, prin urmare, décă nicĭ la honveḑĭ nu e de ajunsŭ şi nu se póte instrua în limba maghiară, cum vinŭ Ungurii a pretinde pentru limba lorŭ prerogative, când acele nu-şĭ au nicĭ o basă şi nu potŭ fi luate în considerare pretensiunile Românilorŭ, Croaţilorŭ, Slovacilorŭ séu ale altorŭ popóre, *carĭ dau contingentŭ pentru armată aprópe totŭ atâta ca şi Ungurii, ér în totalŭ luaţi unŭ contingentŭ cu multŭ mai mare?*"

## Interpelărĭ în camera deputaţilorŭ din Pesta

In şedinţa dela 25 Maiu n. a camerei din Pesta deputatulŭ *Vincenţiu Babeşŭ* a adresatŭ guvernului întreg următórea interpelare:

„Are guvernulŭ cunoscinţă despre pustiirile ce le au pricinuitŭ apele marĭ în comitatele de josŭ, anume are cunoscinţă, că societatea de regulare a Timişului şi Begei, care stă sub imediata conducere şi supraveghiare a guvernului, lucréză în acéstă regiune de peste ḑece anĭ şi a cheltuitŭ milióne, ridică dela biata poporaţiune de mulţĭ anĭ contribuirile colosalŭ de marĭ încasate ca dărĭ ale statului, prin care multe comune ale comitatului Timişŭ s'au sărăcitŭ şi s'au îngropatŭ în datorii, şi că starea comunelorŭ de pe teritoriulŭ inundatŭ, cu tóte aceste colosale jertfe, e mai rea ca înainte de începerea lucrărilorŭ de regulare?"

„Ce are de gândŭ guvernulŭ sĕ facă faţă cu aceste stărĭ scandalóse, pentru ca de o parte sĕ aline miseria, de altă parte sĕ se dea satisfacţiune comunelorŭ ajunse în acestŭ modŭ în miseriă şi proprietarilorŭ, şi sĕ obţină despăgubire pentru nedrépta şi neconscienţiósa daunare? In fine, câtŭ timpŭ va trece guvernulŭ cu vederea fatala volnicia a acestei societăţĭ şi ce are de gândŭ sĕ facă pentru sanarea acestei rele stărĭ recunoscute în tótă ţéra?"

Ministrulŭ de comunicaţiune *Barosz* ḑice că guvernulŭ are cunoscinţă despre aceea, că apele marĭ au pricinuitŭ pustiirĭ lânga Timişŭ pe teritoriulŭ societăţii de regulare a Timişului şi Begei. Durere, şi în alte regiunĭ ale ţĕrii se luptă acum ómenii contra relelorŭ stărĭ pricinuite de ape. Guvernulŭ n'a întârḑiatŭ a'şĭ face datoria luândŭ disposiţiunile corĕspunḑĕtóre. Ministrulŭ a trimisŭ pe consilierulŭ technicŭ Hugo Zsak la faţa locului inundatŭ de Timişŭ, consilierulŭ de secţiune Barics a visitatŭ mai alesŭ oraşulŭ Şagŭ şi a raportatŭ ministrului. Consilierulŭ Zsak încă va raporta ministrului, care de altcum stă cu organulŭ sĕu în comunicaţiune telegrafică şi 'i dă instrucţiunile necesare. După primirea raportului amĕrunţitŭ, ministrulŭ va nisui a sana pe temeiulŭ legii relele stărĭ observate şi a evita ivirea unorŭ nouĕ stărĭ rele. Deocamdată rógă ministrulŭ pe toţĭ aceia, carĭ au o influinţă asupra poporaţiunei, sĕ 'şĭ validiteze acéstă influinţă acum în timpulŭ pericolului în sensŭ liniştitorŭ.

Atâtŭ interpelantulŭ câtŭ şi camera au luatŭ rĕspunsulŭ la cunoscinţă.

Totŭ în aceeaşĭ şedinţă deputatulŭ Ios. *Madarasz* a adresatŭ ministrului preşedinte următórea interpelare:

„Din ḑiarele de aḑĭ am aflatŭ, că în capitală obiectulŭ conversaţiunei generale şi alŭ mirărei ilŭ formézá casulŭ, că locotenentulŭ Emil Wiser dela regim. 23 de inf. în cursulŭ eserciţielorŭ a numitŭ limba maghiară o limbă betyăréscă (limbă a slugilorŭ, mojicéscă), din care causă sublocotenentulŭ în reservă Franz Tegze, însufleţitŭ de simţulŭ de datoriă pentru naţiunea nóstră, a şi făcutŭ o observare. (Veḑĭ numĕrulŭ trecutŭ alŭ „Gaz", între scirile ḑilei). Intrebŭ acum cu deplinŭ respectŭ pe d. ministru-preşedinte:

„E aplecatŭ a realisa, ca în acéstă afacere sĕ se facă o severă cercetare şi în casulŭ când s'ar dovedi în adevĕrŭ o astfelŭ de ofensă a naţiunei unguresci, prin pedepsirea respectivului sĕ se pună stavilă continuelorŭ vătămărĭ ale simţĕmintelorŭ naţiunei?

Ministru-preşed. *Tisza*: Deşi n'am cetitŭ acea scire ḑiaristică, dér fiindŭ că s'a adusŭ în vorbă în cameră, voi cerceta lucrulŭ, ca sĕ aflu ce e adevĕratŭ în elŭ şi ce nu e, şi décă cineva a greşitŭ, de sigurŭ că nu va scăpa de pedépsă. Dér fiă ertatŭ a spune, că unŭ cuvêntŭ nechibzuitŭ alŭ unui omŭ singuraticŭ nu póte forma nicidecum unŭ gravamenŭ naţionalŭ. (Aşa e! în drépta. Mişcare în stânga estremă.) Asta póte fi greşitŭ şi necorectŭ, dér a vedé îndată în ea o ofensă naţională, însemnéză a atribui o pré mare importanţă unei acţiunĭ póte greşite a unui singuraticŭ. (Aşa e! în drépta.) Décă amŭ vrea sĕ vedemŭ pretutindenea unŭ gravamenŭ naţionalŭ — nu vréu sĕ mergŭ mai departe, dér *nu cred că se află vre-unulŭ între noi* — şi décă se află, suntŭ puţinĭ — *care faţă cu limbile nemaghiare sĕ nu se fi servitŭ de espresiunĭ şi mai vătămătóre?!* Pentru aceea însĕ respectiva naţiune nu s'a simţitŭ ofensată, fiindŭ că onórea naţională e mai presusŭ de câtŭ acésta. (Aşa este! în drépta.)

Interpelantulŭ şi camera ia rĕspunsulŭ la cunoscinţă.

## Francesii suntŭ gata.

„Voltaire" publică o întrevorbire cu ministrulŭ de rĕsboiu *Boulanger*, care ḑice:

„De cumva n'aşĭ face parte din noulŭ guvernŭ, îmĭ voiu relua simplu rangulŭ meu în armată. De 15 anĭ a durmitŭ ţéra. Când am ajunsŭ ministru de rĕsboiu, am deşteptat'o ca pe unŭ adurmitŭ, pe care-lŭ baţĭ pe umerĭ. Ţéra m'a auḑitŭ, m'a încuragiatŭ, mĭ-a urmatŭ şi încetulŭ cu încetulŭ venĭ la cunoscinţa puterei şi demnităţii sale faţă cu pericolele şi ameninţările din afară. Acesta'i unŭ însemnatŭ efectŭ moralŭ alŭ administraţiunei mele la ministerulŭ de rĕsboiu. Spiritulŭ militarŭ e lăţitŭ acum în tóta ţéra. De aceea ţéra are încredere în mine. Ce stricŭ eu, că unii mĕ consideră ca inevitabilŭ pentru continuarea acestei lucrărĭ, alţii ca o ameninţare de rĕsboiu? Se scie, că eu nu cautŭ rĕsboiu şi facŭ totŭ posibilulŭ spre a evita orĭce pretextŭ de reclamărĭ din partea statelorŭ vecine. Nu dorimŭ rĕsboiulŭ, dér *suntemŭ gata sĕ pornimŭ*, décă amŭ fi atacaţĭ. In scurtŭ, s'a făcutŭ totulŭ, spre a pune ţéra în stare de apĕrare, şi de astădată nu e uşurinţă când ḑicŭ: *suntemŭ gata.* Eu îmĭ voiu face totdéuna datoria ca soldatŭ şi ca republicanŭ."

## SCIRILE ḐILEI.

„Telegrafulŭ Românŭ" publică o „notă" a consistoriului, prin care se aduce la cunoscinţa *oficiilorŭ bisericesci din archidiecesa Transilvaniei*, că după emisulŭ presidialŭ alŭ domnului ministru de culte şi instrucţiune din 19 Martie a. c. Nr. 644 basatŭ pe o recercare a d-lui ministru de lucrărĭ publice şi comunicaţiune din 25 Februariu a. c. Nr. 4470, autorităţile publice şi oficiile numai acele epistole séu corespondinţe ale lorŭ le potŭ espeda pe calea postală la adresa persónelorŭ séu corporaţiunilorŭ private cu clausula *„közszolgdlati ügyben portomentes,"* adecă: *„în afacere de serviciu publicŭ scutită de porto,"* care după cupinsul lorŭ suntŭ afacerĭ de interesŭ publicŭ, şi cu atarĭ suntŭ scutite de tacsa postală; nu însĕ şi acelea, carĭ sĕ emitŭ în interesulŭ privatŭ alŭ persónelorŭ séu alŭ corporaţiunilorŭ private, căcĭ astfelŭ de epistole séu corespondinţe suntŭ de a se nota pe copertă cu clausula *„hivatalból, porto kötöles,"* adecă: *„din oficiu, porto obligatŭ,"* avêndŭ adresatulŭ a solvi tacsa poştală. — Nota acésta a consistoriului din Sibiiu ne face impresiunea, că acestŭ consistoriu se consideră ca unŭ organŭ subalternŭ alŭ ministrului. Până acum erau numai „ordonanţele", acum au venitŭ şi „emisurile presidiale" la rêndŭ. Consistorulŭ le publică, dér nu se întrébă, décă ministrulŭ lucră în sensulŭ legii orĭ nu. Triste timpurĭ amŭ mai ajunsŭ!

—x—

*Ministrulŭ ungurescŭ* de justiţiă a desfiinţatŭ notariatulŭ r. publicŭ din *Boroşineu*, a alipitŭ teritoriulŭ judecătoriei de cercŭ a Boroşineului, care aparţinea acestui notariatŭ, la teritoriulŭ judecătoriei de cercŭ din Almagiulŭ mare şi pentru teritoriulŭ judecătoriei de cercŭ a *Chişineului* cu reşedinţa în Chişineu a sistemisatŭ unŭ notariatŭ publicŭ deosebitŭ, aparţinĕtorŭ camerei de notariatŭ din *Aradŭ.*

—x—

La *oficiulŭ orfanalŭ din Raab* s'a descoperitŭ o mare defraudare. Până acum s'a constatatŭ lipsa a 14,000 fl. Casierulŭ *Zantho* e mai multŭ implicatŭ în acéstă „cinstită" afacere şi se ḑice că banii i-a jucatŭ la loteriă. Casierulŭ principalŭ alŭ oraşului Franz *Horvath* a fostŭ scosŭ în 25 Maiu n. mortŭ din Dunăre, de unde se deduce o *altă defraudare* mare, căcĭ se crede că s'a sinucisŭ de témă sĕ nu se descopere lipsa banilorŭ.

—x—

In comunele *Sükösd* şi *Nyaregyhaza* din comitatulŭ *Peştei* părinţii n'au mai vrutŭ sĕ şĭ trimétă copii la şcólă şi aşa a statŭ închisă şcóla mai multe sĕptĕmânĭ. In cele din urmă se dete ordinŭ şi copii au fostŭ prinşĭ pe uliţe de gendarmĭ şi duşĭ la şcólă, care deocamdată funcţionéză. — Nu cumva aceste douĕ comune suntŭ dintre cele în care se lucréză pentru maghiarisare?

—x—

„România Liberă" spune, că *exposiţia de pictură* a d-lui *Grigorescu* e bine cercetată şi apreţiată de amatorĭ. Deschisă Lunĭ, până ierĭ diminéţă se vênduseră aprópe 100 de tablourĭ, ceea ce represintă aprópe 70,000 de lei. Tóte bucăţile expuse nu trecŭ peste cifra 220. Intre cei mai însemnaţĭ cumpărătorĭ e şi Regina.

—x—

Se pare — ḑice acelaşĭ ḑiarŭ — că **comisiunea** pentru negociarea *convenţiunii de comerţŭ* cu Austro-Ungaria va pleca în ḑilele astea la Viena. Guvernulŭ românŭ ar fi fixatŭ ultimele concesiunĭ ce se potŭ face la convenţiunea veterinară.

—x—

„Democratulŭ, din *Ploescĭ* află, că nisce *pietre cu inscripţii ebraice* fórte vechĭ se găsescŭ la biserica sf. Nicolae ce se află pe Valea-Orbei în susŭ, jud. Prahova. Nisce tinerĭ israeliţĭ au mersŭ împreună cu unŭ rabinŭ de câte-va orĭ la acea biserică şi observândŭ inscripţiile au voitŭ sĕ le cumpere dela preotŭ şi epitropiĭ bisericei, dér nu s'au învoitŭ din preţŭ. Ar trebui ca bărbaţii noştri de sciinţă sĕ observe inscripţiunile ebraice de pe acele petre, spre a vedea ce suntŭ ele.

—x—

Cunoscutulŭ baritonistŭ N. *Popovicĭ* din Caransebeşŭ va fi numitŭ, după cum spune „Naţiunea", profesorŭ de musică la şcóla normală Carolŭ I din Bucurescĭ, şi totdeodată va fi angajatŭ şi la teatrulŭ naţionalŭ pentru operă.

—x—

Poliţia din *Viena* a pusŭ mâna după marĭ silinţe de anĭ întregĭ, pe unŭ înşelătarŭ, care şĭ-a esercitatŭ criminala sa meseriă mai în tóte oraşele mai marĭ din monarhiă. Inşelătorulŭ e Ludvig Otto de *Stätter-Kastrista* din *Deva.* Mai alesŭ pe schimbătorii de banĭ i-a înşelatŭ cu hârtii false. Criminalulŭ a mai statŭ de multe orĭ în temniţă.

—x—

„Românulŭ" scrie, că d. *Thoma Ionescu,* internŭ alŭ spitalelorŭ din *Parisŭ,* a fostŭ primitŭ celŭ dintâiŭ la concursulŭ de ajutorŭ de anatomiă la facultatea de medicină din Parisŭ. Onórea tênĕrului românŭ, care s'a ridicatŭ la cea dintâiŭ tréptă, care conduce la prosectoratŭ şi agregaţiune.

—x—

*„Preotulŭ Românŭ",* ḑiarŭ bisericescŭ, şcolasticŭ şi literarŭ, redigeatŭ în Gherla de d. *Nicolae F. Negruţiu,* conţine în Nr. 4 de pe Aprilie: Cunoscinţe din dreptulŭ canonicŭ, de I Papiu; Gradurile hierarchiei eclesiastice; I Predică pe ss. Pascĭ, de I. F. Negruţiu; II Predică pe ss. Pascĭ; Consideraţiunĭ asupra predicamentului bisericesc, de C. Morariu; Ura şi împăcarea; Variaţiunĭ.

Revista societăţii *„Tinerimea română"* din Bucurescĭ conţine în Nr. 5 de pe Martie: Stemi: Din Spitalŭ. N. G. Rădulescu: Lupta vremei (poesiă). C. Lupu: Raportulŭ între instrucţiune şi educaţiune (urmare). Diac. C. I. Ialomiţeanu: Starea trecută şi presentă a agriculturei în ţĕrile nóstre. Stemi: Pentru unŭ albumŭ (poesiă). N. G Rădulescu: Calabalâculŭ Metropolitului (anecdotă populară) Cronică scienţifică. Din străinătate.

## Scirĭ militare.

*Rusia.* — Din Varşovia se telegrafiază cătră „Pol. Korr.", că în a doua jumătate a lunei Maiu a fostŭ transferatŭ unŭ regimentŭ de cavaleriă din Varşovia la Lublin şi unŭ altŭ regimentŭ din interiorulŭ Rusiei la Varşovia. Pe la mijloculŭ lui Iunie vorŭ intra în Czenstochau douĕ regimente de cavaleriă, pentru care s'au şi prenotatŭ acolo certiere. In Volhinia şi Podolia se observă de asemenea înaintărĭ de trupe şi, precum se aude, se vorŭ face şi alte dislocărĭ în scopulŭ „esercitielorŭ de arme." Esercitiĭ de arme mai marĭ se ḑice ca se vorŭ face în curêndŭ lângă Miedzyborz. Garda vamală dela graniţă are sĕ fiă întărită cu câte 20 ómenĭ de fiecare despărţĕmêntŭ. „Kreuz-Zeitung" mai aduce senşaţionala scire, că la graniţa dinspre Galiţia sosescŭ cazacĭ. — Generalulŭ Cernajeff organiséză în Odessa, cu încuviinţarea Ţarului, o legiune slavă compusă din voluntarĭ sêrbĭ şi bulgarĭ pentru Afganistanŭ. — După o telegramă primită de „Pol. Korr.", în Bucurescĭ s'a rĕspânditŭ svonulŭ, că în curêndŭ se vorŭ întări din nou garnisónele ruse din Basarabia, care şi fără de acésta suntŭ sporite peste efectivulŭ obicĭnuitŭ.

*România.* — Ministerulŭ de rĕsboiu a comandatŭ la o casă francesă trei balóne, cu care sĕ facă statulŭ majorŭ esperienţe, spre a se constata folósele ce le-arŭ aduce în timpŭ de campaniă.

*Francia.* — Ministerulŭ de rĕsboiu a comandatŭ în America $4^1/_2$ milióne chilograme conservă de carne. Acésta e cea mai mare comandă ce s'a făcutŭ vre-odată. „Liberalulŭ" din Iaşĭ spune, că au sositŭ *din Rusia 152 cai pentru* remonta *cavaleriei române.*

## Inundărĭ.

Ni se scrie din *Dergea,* comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca: „Nu e destulŭ, că în anulŭ trecutŭ o grindină vehementă a sfĕrîmatŭ sĕmĕnăturele de pe hotarulŭ Panticeului,

Dergei, Piglişei şi Dobêcei, în anulŭ acesta unŭ altŭ elementŭ alŭ naturei a distrusŭ aceste hotarĕ. In urma ploilorŭ torenţiale, în nóptea de 24 spre 25 Maiu n. apa a causatŭ în aceste locurĭ înguste şi delurόse daune nespusŭ de marĭ în sĕmĕnăturĭ şi riturĭ, mai alesŭ pe hotarulŭ Dergei şi alŭ Piglişei. O parte din comuna Dergea în nóptea de 25 Maiu era sub apă; ómenii au scăpatŭ în podurile caselorŭ; multe edificii au fostŭ distruse, ba chiar şi unŭ copilŭ de 11 anĭ căḑù jertfă torentelorŭ furióse. Lucrulŭ câmpului e împedecatŭ, cucuruḑulŭ nu se póte săpa, e plinŭ de buruiană, în cele mai multe locurĭ molitŭ şi spĕlatŭ de apă. Ómenii au începutŭ a trăi cu bucate de cumpĕratŭ, sperarea pe anulŭ acesta şi-au mai perdut'o, impositele grele îi apasă, — desperarea poporului e la culme."

Timişulŭ şi Bega au începutŭ a scădé; la *Ciacova* însĕ şi astăḑĭ 5000 de jugĕre stau sub apă. Crişulŭ negru a causatŭ marĭ pagube şi mulţime de podurĭ a distrusŭ.

La *Orăştiă* în nóptea de 20 Maiu văile au inundatŭ o parte a oraşului cu atâta repeḑiune, încâtŭ locuitorii au fostŭ deşteptaţĭ din somnŭ prin alarmă de împuşcăturĭ. Iazurĭ, podurĭ, cele mai tarĭ îngrăditurĭ, case şi clădirĭ economice au fostŭ distruse. Vitele abia au pututŭ fi scóse din grajdurĭ, numĕróse coteţe cu porcĭ cu totŭ au fostŭ duse de apă. In diminéţa următóre totulŭ era o mare de apă. Intr'unŭ locŭ se vedeau numai coperişele, în altŭ locŭ numai urlóiele (coşurile) caselorŭ. Unŭ copilaşŭ de vre-o 10 anĭ a fostŭ înecatŭ, nimenea n'a cutezatŭ sĕ sară ca sĕ-lŭ scape. Grădinele au fostŭ cu totulŭ nimicite. Unŭ văpsitorŭ Sch..., care avusese o grădină frumósă, nebunì de supĕrare. In diminéţa următóre apa a începutŭ a scădé, dér nóptea érăşi a crescutŭ şi ómenii din nou şi-au căutatŭ refugiulŭ pe coperişele caselorŭ; 35 case au fostŭ parte cu totulŭ distruse, parte rĕu stricate.

Din *Deva* se scrie, că Murĕşulŭ şi văile lui laterale, în urma prea multelorŭ ploi din ḑilele din urmă, s'au rĕvĕrsatŭ a doua óră. Puţina speranţă, ce li-a mai rĕmasŭ economilorŭ în sĕmĕnăturĭ, prin acéstă a doua revĕrsare se perde cu totulŭ.

Pe la *Ciucia, Herepia, Fărău, Silivaşulŭ românŭ*, Murĕşulŭ s'a revĕrsatŭ cu atâta iuţélă, încâtŭ a dusŭ tóte vitele, ce se găseau pe câmpŭ.

Crişulŭ repede s'a revĕrsatŭ cu o vehemenţă ne mai pomenită în districtulŭ *Bihorului* şi în câteva ore a inundatŭ sĕmĕnăturile de pe 15,000 jugĕre.

## Lista de subscripţiune,

*deschisă de „Gazeta Transilvaniei" pentru comunele române din Ardélŭ nenorocite prin incendiu şi inundare.*

Au mai încursŭ dela domnii:

| | |
|---|---|
| Ioanŭ Petricŭ, protopopŭ . . . . . | 4 fl. |
| Vasile Voina, parochŭ . . . . . . | 2 fl. |
| I. A Navrea . . . . . . . . . | 3 fl. |
| Iordanŭ I. Munteanu . . . . . . | 5 fl. |
| P. M. Zănescu . . . . . . . . | 5 fl. |
| Grigore Birea . . . . . . . . | 5 fl. |
| Dr. Cioranŭ . . . . . . . . . | 2 fl. |
| Suma | 26 fl. |

Adăugêndŭ la acésta suma din nr. 108 alŭ „Gaz. Trans." . . . . 760 francĭ şi 72 fl.

(Va urma). Totalŭ 760 francĭ, 98 fl. v. a.

**Le mulţumimŭ generoşilorŭ contribuitorĭ în numele nenorociţilorŭ, dorindŭ ca nobilulŭ lorŭ esemplu sĕ afle imitatorĭ pretutindenea.**

## Organisaţia cazacilorŭ.

O scriere importantă a lui Pobedonocew şi I. K. Babst ḑice asupra insemnătăţii cazacilorŭ:

„Din copilăria sa cazaculŭ se deprinde cu zelulŭ de serviciu şi cu datoriile militare, căcĭ autorităţile militare suntŭ ţinute sĕ păstreze şi sĕ esercite, în *staniţele* lorŭ, vechile jocurĭ rĕsboinice căzăcescĭ, precum şi călăritulŭ, notatulŭ, tragerea cu puşca, alergarea, lupta, etc. In ḑile de sĕrbătorĭ hatmanulŭ cu judecătorii sĕi e obligatŭ sĕ adune la unŭ locŭ anumitŭ pe tinerii cazacĭ şi chiar pe băieţĭ şi în locŭ de alte petrecerĭ sĕ 'i deprindă cu aceste *jocurĭ*.

Indată ce băieţii au crescutŭ marĭ se trecŭ în catastifulŭ staniţei ca viitorĭ cazacĭ, dér nu servescŭ până la etatea de 17 anĭ. De atuncĭ începe pentru ei serviciulŭ internŭ de staniţă séu *sidenki*. Acestuĭ serviciu suntŭ supuşĭ toţĭ băieţii unorŭ părinţĭ cazacĭ, fiă aceştiă scriitorĭ, veterinarĭ şi chiar preoţĭ. Cu vĕrsta de 19 anĭ încetéză sidenki; tinerii devinŭ cazacĭ şi depunŭ jurămêntulŭ. Anulŭ alŭ 20-lea li se lasă ca sĕ se prepare pentru serviciulŭ militarŭ; cu anulŭ alŭ 21-lea cazaculŭ e înrolatŭ deplinŭ în serviciu. Copiii nobililorŭ se primescŭ şi cu 15 anĭ directŭ în regimente ca simpli cazacĭ, dér timpulŭ de serviciu li se numĕră numai dela alŭ 19-lea anŭ. Prin acestŭ sistemŭ statulŭ obţine o armată, care sub multe raporturĭ n'ar puté fi înlocuită prin regimente regulate, ş'apoi cazacii se întreţinŭ din mijlócele lorŭ proprii.

Intrarea regimentului de cazacĭ în adevĕratulŭ serviciu militarŭ e unŭ ce particularŭ. Unŭ regimentŭ de cazacĭ se formézà fórte repede când e vorba de mobilisare, ceea ce nu e prea cu putinţă în regimentele regulate. După ce administraţia cercuală a primitŭ ordinulŭ de a forma unŭ numĕrŭ órecare de regimente pentru serviciĭ în afară de raionulŭ cazacilorŭ, ordinulŭ se comunică îndată cazacilorŭ, indicându-se loculŭ unde au sĕ se adune. In acestŭ locŭ vinŭ cazacii, ofiţerii şi generalulŭ cercualŭ, care cercetéză după registre, décă au venitŭ toţĭ cazacii chemaţĭ. Apoi se dă regimentului comandantulŭ în urma unei alegerĭ prin sorţĭ, făcută în presenţa hatmanului şi a altorŭ autorităţĭ.

Oştirea cazacilorŭ se împarte în *sotnii* (sutimĭ); fiecare sotniă are unŭ *uriadnic*, unŭ ofiţerŭ pe care-lŭ desemnéză comandantulŭ. Se dă regimentului stéğulŭ, registrele casei şi banĭ de întreţinere până la graniţa teritoriului Donului. Pentru acéstă formaţiă se cerŭ numai trei ḑile şi regimentulŭ plécă la drumŭ.

## Poporaţiunea ovreiéscă din Iaşĭ la 10 Maiu.

In ḑiua de ḑece Maiu d. S. D. Taubes, rabinŭ şi predicatorŭ din Iaşĭ, rostì unŭ frumosŭ discursŭ de ocasiune în templulŭ israelitŭ „Beth Iacob". „Telegrafulŭ" din Bucurescĭ estrage din acestŭ discursŭ următórele bucăţĭ:

Regele Regilorŭ, stăpânulŭ universului! Cu adêncă devoţiune ne apropiămŭ tronului tĕu sublimŭ. Inimile nóstre suntŭ pline de slavă şi recunoscinţă pentru înaltele tale favorĭ acordate marelui nostru rege şi scumpei nóstre patrii. Aruncă şi de acuma înainte privirile tale misericordióse asupra casei regescĭ, asupra patriei iubite şi a marilorŭ demnitarĭ. Aminŭ!

Suntŭ douĕ decenii de când regele Carolŭ I s'a suitŭ pe tronulŭ principatelorŭ unite; douĕ decenii de gloriă şi de prosperitate, de fericire şi de sporire morală şi materială. Ḑiua de 10 Maiu e o ḑi solemnă, o ḑi din cele mai însemnate în Analele istoriei Românilorŭ, şi fiecare patriotŭ se deşteptă din banalitatea ḑilnică, inspiratŭ de sentimentulŭ de amóre şi recunoscinţă cătră acela, ce a sciutŭ sĕ reinvie timpurile de mărire a strămoşilorŭ românĭ.

Cine? Cine ore ar fi creḑutŭ cu douĕ-ḑecĭ de anĭ înainte, că într'unŭ spaţiu de timpŭ aşa de scurtŭ România va ajunge la acelŭ gradŭ de cristalisaţiune culturală, la acelŭ punctŭ de progresŭ politico-socialŭ, unde culminéză astăḑĭ?

Pe când bietulŭ Românŭ, bravŭ şi voinicŭ, cedândŭ nevoii şi necesităţii, constrinsŭ de mulţimea inimicului sĕu, dădea cu inima sdrobită tributulŭ impusŭ de musulmanulŭ sĕlbaticŭ, pe când avea şépte stăpânĭ suzeranĭ şi nu sciı de care sĕ asculte, pe când d-nii principatelorŭ erau jucaulŭ capricielorŭ padişahului séu ale suzeranilorŭ, pe atuncĭ nu cuteza nimenĭ a spĕra măcarŭ că sórta ţĕrilorŭ surorĭ va trece subitamente prin aceste fase de mărire şi de fericire, de civilisaţiune, de libertate şi independenţă....

„Supuneţi-vĕ Turcilorŭ!" a ḑisŭ Stefanŭ celŭ mare bravilorŭ sĕi căpitanĭ înaintea morţei sale îngrijatŭ de distinulŭ ţĕrei, şi Carolŭ I vĕ ḑice astăḑĭ: Turculŭ l'am sdrobit, semiluna e sfărâmată, ruşinosulŭ tributŭ e stinsŭ, patria independentă, şi principatele unite transformate într'unŭ singurŭ regatŭ. Da! onoratŭ auditoriu! ḑiua de ḑece Maiu este şi va fi în véculŭ vécurilorŭ o ḑi solemnă pentru orĭ-ce patriotŭ fără distincţiune de profesiune. Unŭ sentimentŭ cu totulŭ nou a reînviatŭ România întregă, unŭ curentŭ nesimţitŭ de părinţii noştri a străbătutŭ ţéra întrégă, unŭ curentŭ civilisatorŭ, dér tot-odată şi destructorŭ de tóte prejudiciile anteriόre. Ca prin unŭ farmecŭ au apărutŭ la lumina ḑilei fundaţiunĭ de scolĭ urbane şi rurale, ca prin bagheta magică s'au ridicatŭ puţinŭ câte puţinŭ stabilimente publice utile şi binefăcĕtóre; prin ţéra întrégă căile ferate îşĭ întindŭ ramificaţiunile lorŭ, ce aducŭ róde folositóre, înflorite din arteriele importului şi exportului.

Comerciulŭ a începutŭ a spori, industria naţională, până atuncĭ unŭ visŭ nerealisabilŭ, a înfloritŭ din ce în ce. Fabrice naţionale, marfă naţională devenit'au conceptiunĭ nouĕ pentru poporulŭ românŭ, deprinsŭ până atuncĭ cu producţiunile exotice. Ceea ce însĕ e mai semnificativŭ, mai pregnantŭ şi mai caracteristicŭ pentru domnia Maiestăţei sale, e sborulŭ moralŭ alŭ individualităţei. Talentulŭ e recunoscutŭ, meritulŭ recompensatŭ. Ţéra nóstră încă e destulŭ de fertilă în spirite agere şi marĭ. Libertatea gândirei, a presei şi a învĕţĕmêntului, a acestorŭ factorĭ puternicĭ, ce consolidéză o ţéră şi decidŭ în favórea ei, au arĕtatŭ într'unŭ modŭ eclatantŭ ródele lorŭ binefăcĕtóre.

Dela colibă şi până la palatŭ, în tóte păturile societăţii, fără deosebire de ocupaţiă, pretutindenĭ domnesce unŭ spiritŭ mai multŭ séu mai puţinŭ iluminătorŭ. Şi ceea ce e mai rarŭ în analele istoriei, da, ceea ce e de necreḑutŭ în istoria culturei, progresulŭ, nu isvoresce numai din păturile jóse ale populaţiunei, ci se rĕspândesce din focarulŭ palatului regescŭ unde, minunea secólelorŭ! o regină servesce ea însăşĭ de preotésă neobosită a focului sacru, aprinsŭ pe altarulŭ sciinţei şi alŭ literaturei.

E iubita nóstră regină Elisabeta, e acea amabilă poetă Carmen Sylva, alŭ cărei pseudonim resună aşa de dulce, ca o doină încântătóre din misterulŭ codrilorŭ românescĭ.

## Catastrofa dela opera comică din Parisŭ.

Le este cunoscutŭ cetitorilorŭ noştri, că opera comică din Parisŭ a arsŭ sĕptĕmâna trecută pe timpulŭ representaţiei şi că s'au nenorocitŭ peste 200 de ómenĭ. Catastrofa acésta se póte pune alăturĭ cu cea întêmplată în Viena la anulŭ 1881, când cu incendiulŭ teatrului de pe Ring, care era construitŭ cam totŭ după modelulŭ operei comice din Parisŭ. Deosebirea este numai că la 1881 în Viena s'au nenorocitŭ vre-o 600 persóne.

Mai întâiu după isbucnirea focului în opera comică din Parisŭ, se credea că mai toţĭ visitătorii teatrului au scăpatŭ şi că numai dintre actorĭ s'au nenorocitŭ maĭ mulţĭ, mai în urmă s'a constatatŭ însĕ, că cu deosebire cei de pe galeria a treia şi a patra au căḑutŭ mai toţĭ victimă flacărilorŭ. In séra nenorocirei se juca opera „Mignon." Când se dansa danţulŭ Ţigancelorŭ s'au observatŭ micĭ flacărĭ pe scenă, carĭ deveniră totŭ mai numĕróse. Actorii strigau sĕ fiă publiculŭ liniştitŭ, că nu-i nimicŭ, dér când s'a aprinsŭ şi cea din urmă „sofita" şi actorii au începutŭ sĕ fugă de pe scenă, când foculŭ se 'ntinse peste tótă scena aprinḑêndŭ cortina şi aruncându-şĭ flacărele spre galerii, atuncĭ o grózā cumplită cuprinse publiculŭ şi strigăte sfăşietóre de „ajutorŭ" se auḑiau din tóte părţile. Lămpile fură stinse în grabă şi cea mai mare parte a publicului din partere şi din balconŭ a putută sĕ scape la lumina flacărilorŭ.

Dér pentru cei ce se aflau pe galeria a treia şi a patra situaţiunea a fostŭ fatală. Fumulŭ umplù cu iuţélă spaţiurile de susŭ ale teatrului, ómenii înecaţĭ de fumŭ nu mai puteau afla uşile şi căḑură la pămêntŭ. Mulţĭ, voindŭ sĕ se scobóre pe trepte, căḑură şi fură călcaţĭ de cei ce veniau după dênşii spre a fi mistuiţĭ apoĭ cu toţii de furióselе flacărĭ. Compositorulŭ Jouz, care a scăpatŭ ca prin minune de pe galeriă, ḑice că a trebuitŭ sĕ trécă peste corpurile celorŭ ce căḑură la pămêntŭ. Fumulŭ ilŭ îneca şi nu scie cum a ajunsŭ sĕ ésă din învălmăşélă. Pe mulţĭ i-a vĕḑutŭ sărindŭ de pe galeriă josŭ în partere. Unii erau aşa de zăpăciţĭ de spaimă, încâtŭ în locŭ de a se scoborĭ, se urcau pe trepte în susŭ. Cei din galeriile de josŭ se îmbulḑiau spre galeriile de susŭ creḑêndŭ, că aicĭ vorŭ scăpa mai uşorŭ. Strigăte desperate din tóte părţile. Bărbaţii îşĭ băgau în gură batistele şi damele îşĭ desfăcéu corsetele ca sĕ nu se înece de fumŭ. Pe feţele femeilorŭ, carĭ n'au fostŭ arse de totŭ, se observă o grózā nespusă. Vre-o 27 persóne creḑêndŭ, că au aflatŭ uşa de eşire, se îmbulḑiră într'unŭ bufetŭ strâmtŭ în apropierea galeriilorŭ, de unde n'au mai putută eşi. Când vĕḑură pompierii acéstă grămadă de cadavre, carĭ erau formalŭ încleştate unulŭ într'altulŭ, s'au datŭ îndĕrĕtŭ de grózā. Femeile au fostŭ aflate mai tóte cu capulŭ golŭ, cu gurile spumate, cu hainele rupte. Ómenii în lupta lorŭ de a eşi afară s'au înecatŭ de fumŭ şi în fine au devenitŭ pradă flacărilorŭ.

Intre ruine şi la cadavrele visitatorilorŭ de pe galeriă s'au aflatŭ mai multe ceasornice; tóte au statŭ la 9 şi 15 minute séu la 9 şi 20 minute. Foculŭ se începuse la 9 şi 10 minute. Lucru surprinḑĕtorŭ, că la unele cadavre au rĕmasŭ neatinse de flacărĭ pălăriile, ghetele şi mănuşile, pe când cadavrele erau negre de arse. La unŭ cadavru s'a aflatŭ numai unŭ călcâiu neatinsŭ, pe când totŭ corpulŭ era prefăcutŭ în cărbune. Baletista *Ferry* a fostŭ recunoscută ca prin minune. Totŭ corpulŭ ei era prefăcutŭ în cărbune numai o bucată din tricoulŭ dênsei era conservatŭ şi tocmai pe acéstă bucată se afla cusutŭ numele ei. Până Vinerĭ la $7^{3}/_{4}$ óre s'au desgropatŭ vreo 70 de cadavre, cele mai multe au arsŭ aşa de tare în câtŭ nu se mai potŭ recunósce. Intre nenorociţĭ s'a aflatŭ şi bancherulŭ Dessauer din Viena cu soţia sa şi o părechiă căsĕtorită din Berlinŭ, ceilalţĭ au fostŭ mai toţĭ Francesĭ. Şi dintre actorĭ s'au nenorocitŭ mulţĭ, personalulŭ orchestrei a scăpatŭ, numai unulŭ care a voitŭ sĕ-şĭ scape gurḑuna a fostŭ rănitŭ. S'a constatatŭ, că prescrierile poliţiei nu s'au observatŭ, cortina de ferŭ nu s'a lăsatŭ josŭ. Loculŭ incendiului e visitatŭ de mulţĭ ómenĭ. In urma nenorocirei celelalte teatre suntŭ rĕu cercetate. Consiliulŭ comunalŭ din Viena voiesce sĕ coteze 10,000 de francĭ şi sĕ încépă colecte pentru familiile nenorociţilorŭ din Paris, dreptŭ mulţumită pentru cele 300,000 francĭ, ce i-au trimisŭ Parisulŭ la 1881 pentru nenorociţii dela Ringtheater în 1881.

## DIVERSE.

**Unŭ Pasteur rusŭ.** — Ruşii au unŭ nou Pasteur în persóna unui ţĕranŭ dintr'unŭ satŭ de lângă Moscova, cu numele Nicolae Pankratov. Acestŭ omŭ vindecă de turbare şi animale şi ómenĭ cu aceeaşĭ doftoriă, numai într'o dosă diferită. Doftoria e o buruiană amară la gustŭ, pe care singurŭ merge în pădure s'o scótă, ḑicêndŭ că numai aşa e bună, décă atuncĭ e smulsă din pămêntŭ. Pacientului i-o administréză cu pâne séu în formă de pulbere trei ḑile de-a rêndulŭ, înainte de a rĕsări sórele. Nu póte vindeca decâtŭ pe cei carĭ vinŭ la elŭ celŭ multŭ până la şése sĕptĕmânĭ după turbare. Pankratov a vindecatŭ până acum multă lume. Ţĕranii muşcaţĭ de cânĭ turbaţĭ alérgă la elŭ dela cele mai marĭ depărtărĭ.



Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu.**

**Cursulŭ la bursa de Viena**

din 26 Maiu st. n. 1887.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 102 12 |
| Rentă de hârtiă 5% | 87.90 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 150.50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 97.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 127 — |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 115 — |
| Bonurĭ rurale ungare | 104.50 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.50 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ | 104.75 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104 50 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104 70 |
| Bonurĭ croato-slavone | 104 75 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 99.50 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 102.— |
| Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului | 123 50 |
| Renta de hârtiă austriacă | 81 20 |
| Renta de arg. austr. | 82.45 |
| Renta de aurŭ austr. | 112 40 |
| Losurile din 1860 | 135.70 |
| Acțiunile băncei austro-ungare | 883 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 284.75 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 281.70 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.98 |
| Napoleon-d'orĭ | 10.09 |
| Mărcĭ 100 împ. germ. | 62.37 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 128.15 |

**Bursa de Bucuresci.**

Cota oficială dela 13 Maiu st. v. 1887.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%) | $91^1/_2$ | 92— |
| Renta rom. amort. (5%) | 94— | $94^1/_2$ |
| » convert. (6%) | $86^3/_4$ | $87^1/_4$ |
| Impr. oraș. Buc. (20 fr.) | 34— | 36— |
| Credit fonc. rural (7%) | 106— | $106^1/_2$ |
| » „ „ (5%) | $90^1/_2$ | 91— |
| » » urban (7%) | $103^1/_4$ | $103^3/_4$ |
| » » » (6%) | 96— | 97— |
| » » » (5%) | $86^3/_4$ | $87^1/_4$ |
| Banca națională a României 500 Lei | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| « » » Națională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 14.25 | 14.75 |
| Bancnote austriace contra aurŭ | 2.01 | 2.02 |

**Cursulu pieței Brașovŭ**

din 27 Maiu st. n. 1887.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8.70 | Vênd. | 8.73 |
| Argint românesc | » | 8.60 | » | 8.65 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 10.00 | » | 10.07 |
| Lire turcescĭ | » | 11.35 | » | 11.40 |
| Imperialĭ | » | 10.35 | » | 10.40 |
| Galbenĭ | » | 5 93 | » | 5.95 |
| Scrisurile fonc. »Albina» 6% | » | 101.— | » | 102.— |
| „ » „ 5% | „ | 98.— | » | 99.— |
| Ruble Rusescĭ | » | 111.— | » | 112.— |
| Discontulŭ | » | 7—10% pe anŭ. | | |

Nr. 1896—1887.

# Publicațiune,

## referitóre la darea de casă.

Din partea oficiolatului orășenescŭ de dare se aduce în sensulŭ §. 16 alŭ art. de lege 44 din 1883 la cunoscința publică cumcă conspectele asupra dărei de casă esaminate de inclitulŭ inspectoratŭ reg. de dare, referitóre la Brașovŭ, dimpreună cu Stupinĭ, Nou, Dîrste, Timișulŭ de susŭ și josŭ, carĭ conținŭ quotele dărei de casă validă pro 1887, 1888 și 1889, se află la oficiolatulŭ orășenescŭ de dare din 1 până la inclusive 8 Iunie a. c., în ulița căldărarilorŭ Nr. 519, înainte de prândŭ dela 8—12 și după prândŭ dela 3—5 óre, spre esaminare din partea fiăcărui.

In contra acestorŭ quote se potŭ ascerne în decursŭ de 15 ḑile, adecă până inclusive 15 Iunie a. c. la oficiolatulŭ primarului eventuale reclamațiunĭ:

a) Din partea acelora, carĭ în anulŭ trecutŭ au fostŭ deja supușĭ dărei de casă;

b) Din partea acelora, carĭ devinŭ pentru prima óră supușĭ dărei de casă, și anume în decursŭ de 15 ḑile, începêndŭ cu ḑiua inducerei datoriei dărei lorŭ de casă în libelele solvirei de dare.

Reclamațiunile ascernute după amintitulŭ terminŭ, se reieptéză ca târḑiu așternute.

Brașovŭ, 26 Maiu 1887.

**Oficiolatulŭ orășenescŭ de dare.**



## *Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!*

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitățĭ la primirea ḑiarului onor. abonațĭ suntŭ rugațĭ a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

# Mersulŭ trenurilorŭ

**Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.**

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

**Predealŭ-Budapesta**

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucuresci | — | — | — | 7.30 |
| Predealŭ ( | — | — | — | 1.14 |
| ( | — | — | — | — |
| Timișŭ | — | — | — | 1.45 |
| Brașovŭ ( | — | — | — | — |
| ( | 7.47 | — | 4.16 | 2.32 |
| Feldióra | 8.24 | — | 5.02 | — |
| Apatia | 8 51 | — | 5 43 | — |
| Agostonfalva | 9.14 | — | 6.15 | — |
| Homorodŭ | 9.51 | — | 7.06 | — |
| Hașfaleu | 11.08 | — | 8.52 | — |
| Sighișóra ( | 11.29 | — | 9.19 | — |
| ( | 11.26 | — | 9.31 | — |
| Elisabetopole | 12 00 | — | 10.16 | — |
| Mediașŭ | 12.29 | — | 10.57 | — |
| Copșa mică | 12.44 | — | 11.19 11.31 | — |
| Micăsasa | 1.05 | — | 11.52 | — |
| Blașiu | 1.34 | — | 12.31 | — |
| Crăciunelŭ | 1,46 | — | 12,48 | — |
| Teiușŭ | 2.09 | — | 1.22 | — |
| Aiudŭ | 2.39 | — | 2.18 | — |
| Vințulŭ de susŭ | 3.01 | — | 2.48 | — |
| Uióra | 3.08 | — | 2 56 | — |
| Cucerdea | 3.14 | — | 3 64 | — |
| Ghirișŭ | 3.53 | — | 4 51 | — |
| Apahida | 5.10 | — | 5.28 | — |
| Clușiu ( | 5.30 | — | 5 56 | — |
| ( | — | 6.03 | — | 8.00 |
| Nedeșdu | — | 6.21 | — | 8.36 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 9.02 |
| Aghirișŭ | — | — | — | 9.32 |
| Stana | — | — | — | 10.11 |
| Huiedinŭ | — | 7.14 | — | 10.51 |
| Ciucia | — | 7.43 | — | 12.16 |
| Bucia | — | — | — | 12.50 |
| Bratca | — | — | — | 1.21 |
| Rév | — | 8.22 | — | 2.02 |
| Mező-Telegd | — | 8.48 | — | 3.06 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 3.38 |
| Várad-Velințe | — | — | — | 3.54 |
| Oradia-mare ( | — | 9.13 | — | 4.05 |
| ( | — | 9.18 | 10.55 | 4.50 |
| P. Ladány | — | 10.38 | 1.23 | 7.28 |
| Szolnok | — | 12.20 | 3.24 | — |
| Buda-pesta | — | 2.15 | 10.05 | — |
| Viena ( | — | — | 2.15 | — |
| ( | — | 8.00 | 6.05 | — |

**Budapesta—Predealŭ**

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| Budapesta | 7.40 | 2.— | 3.10 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 11.05 | 3.58 | 7.38 | 9.34 | 11.40 |
| P. Ladány | 2 02 | 5.28 | 5 40 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 4.12 | 6.58 | 9.14 | 1.38 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.24 | 2.06 | — |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9.41 | 2 17 | — |
| Mező-Telegd | — | 7.33 | 10.19 | 2.40 | — |
| Rév | — | 8.04 | 11.38 | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | 12.18 | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | 12.54 | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | 1.57 | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | 3.11 | 5.15 | — |
| Stana | — | — | 3.40 | 5.31 | — |
| Aghiriș | — | — | 4.15 | 5.55 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.36 | 6.07 | — |
| Nedeșdu | — | — | 4.58 | 6.24 | — |
| Clușiu ( | — | 10.28 | 5.26 | 6.43 | — |
| ( | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriș | 12 30 | — | — | — | 9.06 |
| Cucerdea ( | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| ( | 1 06 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1.13 | — | — | — | 10.09 |
| Vințulŭ de susŭ | 1.20 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1.41 | — | — | — | 10.48 |
| Teiușŭ | 2.00 | — | — | — | 11.14 |
| Crăciunelŭ | 2.35 | — | — | — | 12.12 |
| Blașŭ | 2.48 | — | — | — | 12.30 |
| Micăsasa | 3.20 | — | — | — | 1.12 |
| Copșa mic. | 3 36 | — | — | — | 1.32 |
| Mediașŭ | 4.00 | — | — | — | 2.18 |
| Elisabetopole | 4.35 | — | — | — | 3.03 |
| Sigișóra | 5.12 | — | — | — | 3.49 |
| Hașfaleu | 5.37 | — | — | — | 4.28 |
| Homorod | 7.02 | — | — | — | 6.16 |
| Agostonfalva | 7.43 | — | — | — | 7.06 |
| Apatia | 8.11 | — | — | — | 7.46 |
| Feldióra | 8.41 | — | — | — | 8.25 |
| Brașovŭ ( | 9.21 | — | — | — | 9.15 |
| ( | — | — | 1.55 | — | — |
| Timișŭ | — | — | 2.53 | — | — |
| Predealŭ ( | — | — | — | — | — |
| ( | — | — | 3.28 | — | — |
| Bucuresci | — | — | 9.35 | — | — |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

**Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiușŭ | 11.24 | — | 2.40 |
| Alba-Iulia | 11.39 | — | 3.14 |
| Vințulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Șibotŭ | 12.52 | — | 4.50 |
| Orăștia | 1.01 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.03 | — | 5.47 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborșin | 5 30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9 33 |
| Conopŭ | 6.27 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 6.47 | — | 10 27 |
| Paulișŭ | 7.28 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.43 | — | 10.58 |
| Glogovațŭ | 7.59 | — | 11 25 |
| Aradŭ | 8.28 | — | 11.39 |
| Szolnok ( | 8.42 | — | 4 52 |
| ( | — | — | 5.12 |
| Budapesta | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

**Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12.10 | — |
| Budapesta | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok ( | 11.20 | 12.41 | — |
| ( | 4.10 | 5.45 | — |
| Aradŭ | 4.30 | 6.— | 7.04 |
| Glogovațŭ | 4.43 | 6.13 | 7.22 |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | 7.58 |
| Paulișŭ | 5.19 | 6.51 | 8 17 |
| Radna-Lipova | 5 41 | 7.10 | 8 36 |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bêrzova | 6.28 | 7.55 | — |
| Soborșin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8 01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8 34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9.58 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9 51 | 10.42 | — |
| Simeria (Piski) | 10.35 | 11 07 | — |
| Orăștiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Șibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vințulŭ de josŭ | 12 18 | 12.29 | — |
| Alba-Iulia | 12 36 | 12.46 | — |
| Teiușŭ | 1.29 | 1.41 | — |

**Aradŭ-Timișóra**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenu mixt |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6 19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.13 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Timișóra | 9.02 | — | 9.08 |

**Simeria (Piski) Petroșenĭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Simeria | 11.25 | — | 2.42 |
| Streiu | 11.58 | — | 3.25 |
| Hațegŭ | 12.46 | — | 4 16 |
| Pui | 1.37 | — | 5.11 |
| Crivadia | 2.24 | — | 5.58 |
| Banița | 3.05 | — | 6 40 |
| Petroșenĭ | 3.37 | — | 7.12 |

**Timișóra-Aradŭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timișóra | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| Aradŭ | 9.27 | — | 8.17 |

**Petroșenĭ—Simeria (Piski)**

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Petroșenĭ | 10 07 | — | 6.10 |
| Banița | 10 48 | — | 6.53 |
| Crivadia | 11.25 | — | 7 37 |
| Pui | 12.05 | — | 8.20 |
| Hațegŭ | 12.42 | — | 9.01 |
| Streiu | 1.22 | — | 9.52 |
| Simeria | 1.53 | — | 10.31 |

Tipografia ALEXI Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ